

Monumentnummer*: 510528

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 16 september 1999
Kadaster deel/nr 82688/12

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>		
Bilthoven, Maartensdijk	De Bilt	Utrecht		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
de Bilt	A			3210
de Bilt	A			3211
De Bilt	A			786
De Bilt	A			3245
Maartensdijk	N			2032
Maartensdijk	N			2201
De Bilt	A			2153
Maartensdijk	N			604
De Bilt	A			771
Maartensdijk	N			651
Maartensdijk	N			629
Maartensdijk	N			998
De Bilt	A			31
De Bilt	A			2597
Maartensdijk	N			603
De Bilt	A			2154
De Bilt	A			2128
Maartensdijk	N			631
Maartensdijk	N			644
Maartensdijk	N			997

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
De Bilt	A			442
De Bilt	A			2596

Omschrijving**

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG en OMGRACHTE GRAFKELDER met GRAFHEUVEL en TOEGANGSHEK, behorende tot de buitenplaats Eyckenstein. De deels in structuur en deels in detail bewaarde tuin- en parkaanleg in landschapsstijl is in drie delen te onderscheiden. Ten eerste de overplaats aan de overzijde van de Dorpsweg waar ook de moestuin gesitueerd is, ten tweede de aanleg van Springer in de directe omgeving van het huis en ten derde het hierop aansluitende parkbos in vroege landschapsstijl met een aantal oudere lanen. De overplaats heeft een sterke visuele binding met de aanleg, doordat er vanaf het huis een weids zicht over het weiland is gecreëerd met als pointe de vue de tuinmanswoning. Het weiland (oorspronkelijk met boomgroepen) wordt omzoomd door beplanting, die aan de westkant binnen een gebogen lijn valt. Waarschijnlijk heeft Springer zich ook met dit overpark bemoeid. In ca. 1876 werd een diagonale as van 2,5 kilometer lengte, de Gezichtslaan, aangelegd. Op het punt waar de laan een knik om het weiland maakt is een mooi zicht over dit weiland naar het huis geschapen. De met eiken beplante Gezichtslaan is thans voor een groot deel opgenomen in de bebouwing van Bilthoven. In de directe omgeving van het huis is de aanleg in vroege landschapsstijl uit het begin van de 19de eeuw door de tuinarchitect Springer in 1881-1883 verder verfraaid. Het grondpatroon van de aanleg bij het huis wordt bepaald door ovale en ellipsvormige vormen, die tot uiting komen in het padenverloop, de breed uitgegraven vijverpartij en het open gazon in het centrum van de aanleg. Het sterk slingerende pad uit de vroege landschapsperiode aan de westzijde van de aanleg, werd door Springer voor een deel recht getrokken in een meer gebogen verloop waarna in het parkbos het oude verloop van het slingerpad weer werd voortgezet. Aansluitend op het gedeelte van Springer het parkbos met een padenstelsel deels uit de formele en deels uit de vroeg landschappelijke periode. Het driehonderd jaar oude beukenbos is inmiddels vervangen door eiken. In het noordelijk deel is een verdiept liggende ronde kom gesitueerd. In de aanleg zijn nog delen van een rechthoekig lanenstelsel in de lengterichting uit de formele periode zichtbaar. Aan de oostkant loopt de Eyckensteinse laan of Eikensteeg. Eind 17de eeuw stond de laan bekend als de Opstal en daarvoor als 'Viaanse Steegje', genoemd naar de bewoners van Eyckenstein van voor 1650. Ook enkele eiken in laanverband ten oosten van het huis stammen uit deze tijd (de oudste uit 1656). Aan de westkant is een aantal elementen uit de vroegste periode van belang. Te weten de zinkslot met jaagpad, aangelegd na 1798. Uiteindelijk ontstond een watergang met jaagpad van ruim drie kilometer, die gebruikt werd voor de exploitatie van de buitenplaats. De watergang staat aangegeven op de kadastrale minuut van omstreeks 1830. Voorts de grote laan of huislaan, aangelegd in 1785 als onderdeel van een sterrenbos en in 1786 doorgetrokken in noordelijke richting. In 1881 is het eerste deel ingepast in het ontwerp van Springer. Ten westen van de zinkslot loopt eveneens een oude laan, die al in 1790 op een kaart wordt aangegeven, als onderdeel en verlengde van het sterrenbos. Het eerste deel is, zoals gezegd, door Springer door een slingerpad vervangen. Het noordelijke deel is nog vrijwel helemaal aanwezig en met monumentale beuken beplant. Vanaf deze laan zijn vrije zichten over de aangrenzende langwerpige grasstrook (west).

Vanaf de Eikensteeg is de grafkelder te bereiken, die vanaf 1811 als familiegraf voor het landgoed heeft gediend. De grafkelder wordt gedekt door een zandheuvel en is omgeven door een droge gracht. Aan de oostzijde leidt een pad van de droge gracht naar een toegangshek, bestaande uit twee hekpijlers met daartussen een dubbel smeedijzeren hek. De oorspronkelijke toegang van de grafkelder bevond zich waarschijnlijk aan de oostzijde, tegenover het hek. De huidige toegang met twee gemetselde keermuren aan de aan de noordzijde van de grafkelder dateert vermoedelijk uit de eerste helft van de 20ste eeuw, toen de grafkelder werd uitgebreid.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG en OMGRACHTE GRAFHEUVEL MET GRAFKELDER en TOEGANGSHEK, behorende tot de buitenplaats Eyckenstein van algemeen belang:

- vanwege het herkenbare formele rechthoekige lanenstelsel uit de 17/18de eeuw;
- vanwege de aanleg in vroege landschapsstijl;
- vanwege de aanleg in landschapsstijl naar het ontwerp van Springer (1881-1883);
- als representatief en karakteristiek voorbeeld van het werk van de tuinarchitect Springer;
- vanwege het belang van de aanleg voor de geschiedenis van de tuin- en landschapsarchitectuur;
- vanwege de functioneel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.
- vanwege de omgrachte grafheuvel met grafkelder en toegangshek, waardoor een relatie gelegd kan worden met de geschiedenis van de familie die het park liet aanleggen.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument